

Videoslots Ltd
The Space, Level 2 & 3
Alfred Craig Street
Pieta, PTA 1320, Malta

Varning och sanktionsavgift – brister i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Beslut

1. Spelinspektionen meddelar Videoslots Ltd, C49090, en varning.
2. Spelinspektionen beslutar att Videoslots Ltd ska betala en sanktionsavgift på 9 000 000 kronor.

Hur man överklagar, se [bilaga 1](#).

Beskrivning av ärendet

Videoslots Ltd (Videoslots) beviljades den 4 december 2018 licens för att tillhandahålla kommersiellt onlinespel enligt spellagen (2018:1138). Licensen gäller till och med den 31 december 2023.

Spelinspektionen inledde den 2 november 2021 tillsyn över Videoslots för att kontrollera hur bolaget efterföljer vissa krav i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). Tillsynen har i huvudsak omfattat hur Videoslots har säkerställt att bolaget har tillräcklig kännedom om kunderna i enlighet med penningtvättslagen för att upprätthålla sina affärsförbindelser.

Vid hänvisning till skärpta kundkännedomsåtgärder syftar Spelinspektionen på åtgärder som vidtagits efter det att kundernas spelkonton öppnades hos Videoslots.

Videoslots har kommit in med uppgifter gällande bolagets omsättning.

Videoslots har yttrat sig över Spelinspektionens iakttagelser i ärendet.

Dokumentation avseende arbete mot penningtvätt

Inom tillsynen begärde Spelinspektionen att Videoslots skulle komma in med svar på vissa frågor om bland annat riskbedömning och riskklassificering av kunder, bolagets allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer. Videoslots har besvarat Spelinspektionens frågor och kommit in med den begärda dokumentationen. Denna dokumentation föranleder inga åtgärder från Spelinspektionen.

Arbetet mot penningtvätt under den granskade perioden

Videoslots har tagit fram ett egenutvecklat riskbaserat system som tar en stor mängd data i beaktande gällande den enskilda kunden. Från det att kunden registreras utvärderas kunden löpande avseende nivå och typ av risk i kundprofilen, kundbeteende samt karaktären och det avsedda syftet med affärsrelationen. Ett stort antal viktade indikatorer vägs samman och utifrån det delas kunderna in i riskklasserna låg, medium och hög risk. Vid registrering verifieras kundens personuppgifter genom e-legitimation och kontroll av kunden mot Politically Exposed Persons (PEP)- och sanktionslistor.

Granskade kunder

Spelinspektionen har av Videoslots begärt in listor över de 30 kunder som genomfört flest antal insättningar under perioderna 1 januari till 31 mars 2020 respektive 1 januari till 31 mars 2021, de 50 kunder som satt in störst sammanlagda belopp under samma tidsperioder samt de 100 spelkonton som hade högst ingående saldon den 1 januari 2019, 2020 respektive 2021. Från dessa listor har myndigheten slumpvis valt ut tio kunder bland de som gjort flest antal insättningar och satt in störst sammanlagt belopp samt två kunder bland de som hade högst inestående medel på spelkontot. För dessa tolv kunder har Spelinspektionen begärt in Videoslots kundkort¹, inklusive det

¹ Med kundkort menar Spelinspektionen en sammanställning av samtliga kundkännedomåtgärder som vidtagits för respektive kund där det framgår vilka åtgärder som har vidtagits och när de vidtagits samt vilken riskklassificering som kunden har tilldelats och hur den har förändrats över tid. Av kundkortet ska de slutsatser som påverkat bedömningen som ligger till grund för vidtagna åtgärder framgå.

underlag som ligger till grund för dokumentationen i kundkorten, samt kundernas transaktionshistorik. Kundkorten skulle redovisas från det datum då respektive spelare blev kund hos Videoslots, alternativt från den 1 januari 2019 om spelaren var kund hos Videoslots innan dess, till den 31 december 2021 och transaktionshistoriken skulle redovisas från den 1 januari 2019 till den 31 december 2021. De två kunder som valts ut bland de med högst innestående medel på spelkontot har inte föranlett några vidare åtgärder från Spelinspektionen.

Av de tio kunder som Spelinspektionen valt ut bland de som gjort flest antal insättningar och satt in störst sammanlagt belopp under den granskade perioden framgår i huvudsak följande av kundkort och transaktionshistorik.

Kund 1

Kund 1 har varit kund hos Videoslots sedan den 1 januari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 5 514 000 kronor under perioden 16 januari 2019 till 19 september 2021 fördelat på cirka 1 800 tillfällen. Kunden har frekvent tagit ut medel från sitt spelkonto.

År 2019

Den 25 juni 2019 gjordes den första noteringen gällande penningtvätt i kundkortet. Skärpta kundkännedomåtgärder påbörjades i månadskiftet juni/juli 2019 då uppgifter om kundens inkomst och en kreditupplysning inhämtades. Den 28 juni 2019 konstaterades att kundens inkomster inte täcker spelförlusterna och av inskickat underlag framgår att kunden har betalningsanmärkningar. I kundkortet noterade Videoslots att kundens inkomst för 2018 uppgick till knappt 57 000 kronor. Kunden hade då gjort insättningar till ett värde av cirka 1 121 000 kronor under perioden 1 januari till 25 juni 2019.

Den 1 juli 2019 begärde Videoslots in dokumentation som visade att kunden hade tillgångar att finansiera sin spelaktivitet. Kunden gavs 30 dagar att komma in med handlingar. När det inte inkom några handlingar inom den utsatta tiden spärrades kontot den 1 augusti 2019 och en intern rapport upprättades med följande notering i kundkortet.

"Kontot kommer att rapporteras internt på grund av att vi inte har information om ursprunget till de pengar som spenderades."

Rapporten skickades till Videoslots MLRO (Money Laundering Reporting Officer) den 6 augusti 2019 för granskning. Den 20 augusti 2019 öppnades kontot igen med hänvisning till "affärsbeslut" och sattes på veckovis uppföljning.

Under perioden 23 augusti till 10 december 2019 registrerades en minskad aktivitet från kunden. Under perioden gjorde kunden insättningar till ett värde av cirka 23 000 kronor och Videoslots övervakade kontot veckovis mot bakgrund av att en intern rapport hade upprättats.

Den 11 december 2019 registrerades återigen aktivitet på kontot genom insättningar. Under perioden 11 december 2019 till 31 december 2019 gjorde kunden insättningar till ett värde av cirka 71 000 kronor. Videoslots gjorde under denna period veckovisa uppföljningar av kontot.

År 2020

Den 15 februari 2020 gjordes en bedömning att det inte fanns någon anledning att tro att kontot utgjorde en AML-risk med följande motivering i kundkortet.

"Slutsats: när jag avslutar riskbedömningen ser jag ingen anledning till oro när det gäller utgiftsnivåer eller överkomliga priser som kan ge skäl att tro att detta konto kan vara av AML-risk på grund av det faktum att kunden har stora vinster här, men vi kommer att fortsätta att övervaka veckovis eftersom en intern rapport lyfts upp på grund av en Ratsit-rapport som visar att kundens tidigare aktivitet inte var överkomlig."

Under perioden 16 april till 31 december 2020 fortsatte Videoslots följa upp kunden varje vecka med hänvisning till den interna rapporten. Vid dessa uppföljningar konstaterades antingen att det inte varit någon aktivitet på kontot eller att det inte skett några större förändringar i kundens spel- eller insättningsmönster. Under denna period gjorde kunden insättningar till ett värde av cirka 82 000 kronor.

År 2021

Den 10 juli 2021 togs kontot bort från veckovis uppföljning eftersom det inte registrerats någon aktivitet. Kontot flaggades dock för fortsatt utredning när kontot skulle komma att bli aktivt igen. Den 2 november 2021 inhämtade Videoslots uppgift om inkomst för kunden. För inkomståret 2020 uppgick kundens inkomst till cirka 59 000 kronor.

Kund 2

Kund 2 har varit kund hos Videoslots sedan den 25 december 2019. Kunden har satt in totalt cirka 3 890 000 kronor under perioden 25 december 2019 till 31 december 2021 fördelat på cirka 339 tillfällen. Kunden har frekvent tagit ut medel från sitt spelkonto.

År 2019 och 2020

Från att kunden registrerades fram till och med den 8 februari 2020 gjordes kontroller gällande penningtvätt vid fyra tillfällen där det konstaterades att kunden haft en hög aktivitet med hög insättningsvolym och kontot sattes på månadsuppföljning. Till och med den 8 februari 2020 hade kunden gjort insättningar till ett värde av cirka 1 582 000 kronor. Vid en kontroll den 9 februari 2020 noterades i kundkortet att kunden var styrelseledamot i ett städföretag och att kunden inte hade åtalats för något brott. Vidare noterades att Videoslots inte hade kunnat fastställa kundens inkomst.

Den 3 mars 2020 gjordes ytterligare kontroller av kunden där Videoslots konstaterade att man behövde veta mer om kundens ekonomi. Utifrån informationen om kundens styrelseuppdrag i ett städbolag gjorde Videoslots den 8 mars 2020 följande notering i kundkortet.

"Inga nya betalningsmetoder har lagts till och inga drastiska förändringar i användarens spelupplägg sedan senaste granskning. Fortfarande ingen tydlig info om hans eventuella yrke, allt vi vet är att han sitter i styrelsen för ett städbolag [...] och att han kanske tjänar mer än medelinkomsten i hans område, som är på 294 000 SEK per år."

Kontot förblev på månadsuppföljning. Den 5 april 2020 gjordes en notering i kundkortet där Videoslots konstaterade att det sammanfattningsvis inte fanns "...någon omedelbar AML-oro."

Den 20 april 2020 inhämtade Videoslots uppgift om kundens inkomster och konstaterade att kundens utgifter översteg de deklarerade inkomsterna. Enligt notering i kundkortet uppgick kundens inkomst år 2019 till 702 000 kronor. Någon ytterligare dokumentation rörande kundens inkomst för år 2019 framgår inte av kundkortet och inte heller av det material som erhållits. Från det att kunden registrerades till och med den 19 april 2020 hade insättningar till ett värde av cirka 2 915 000 kronor gjorts. Den 8 maj 2020 mottog Videoslots MLRO en intern rapport angående kunden och kontot sattes på veckouppföljning.

Under perioden 5 maj till 17 juli 2020 gjordes inga nya insättningar. Därefter började kunden göra insättningar igen. Videoslots övervakade kunden och gjorde noteringar om kundens aktivitet som konstaterades ligga på en stabil nivå.

År 2021

Den 30 januari 2021 inhämtade Videoslots återigen uppgifter om kundens inkomst, vilken för 2019 uppgick till cirka 261 000 kronor. Den uppgiften skiljer sig alltså åt från inkomstuppgiften gällande 2019 som dokumenterades i kundkortet den 20 april 2020. Videoslots konstaterade att kunden spenderade över sina inkomster och MLRO informerades. Under perioden 30 januari till 14 juni 2021 kontrollerade Videoslots kunden vid åtta tillfällen. Vid sex av dessa tillfällen noterades det i kundkortet att kunden "...inte har råd", "...antas vara utanför sina kostnadszoner" eller "...spenderar över sina inkomster" samt notering om att MLRO informerades.

Under perioden 15 juni till 30 november 2021 gjorde kunden få insättningar. Videoslots genomförde månadsvis kontroll där låg aktivitet konstaterades. Den 2 november 2021 inhämtade Videoslots uppgifter om kundens inkomst en

tredje gång. Uppgifterna visade att kunden under 2020 hade en inkomst på cirka 160 000 kronor.

Under perioden 1 december till 31 december 2021 gjorde kunden insättningar till ett värde av 500 000 kronor. Under denna period gjorde Videoslots en kontroll vilken rörde ett uttag. Kontot spärrades den 6 januari 2022 av Videoslots på grund av "misstänkt problemspelande."

Kund 3

Kund 3 har varit kund hos Videoslots sedan den 10 februari 2020. Den 22 februari 2020 gjordes en kontroll av spelaren då flera larm hade genererats. Fram till tidpunkten för kontrollen hade kunden gjort 76 insättningar till ett värde av 594 250 kronor. Vid kontrollen konstaterades att kunden hade åtalats för brott och att det fanns uppgifter om att kunden arbetade på en auktoriserad bilverkstad. Vidare iaktogs att kunden på kort tid haft en hög aktivitet med "tungt spel" och ökade insatser. Kunden sattes på månadsvis övervakning. Den 24 februari 2020 stängde kunden själv av sig från spel.

Den 23 november 2021 noterades i kundkortet att Videoslots nu kontrollerat kundens inkomst. Av noteringen framgick att kunden under 2020 hade tjänat 215 228 kronor.

Kund 4

Kund 4 har varit kund hos Videoslots sedan den 1 januari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 4 425 000 kronor under perioden 4 januari 2019 till 15 april 2020 fördelat på cirka 2 400 tillfällen. Kunden har frekvent tagit ut medel från sitt spelkonto.

År 2019

Den 18 augusti 2019 granskades kundens konto för första gången och av kundkortet framgår följande.

”Vid granskningen kontrollerades om vi hade fått in CDD dokumentation för de betalmetoder som användes samt adressbevis som godkändes. Identitet är sedan tidigare fastställt av Bank ID. Vidare kontrollerades spelarens insättningar/uttag samt vilka betalningsmetoder som spelaren använde. Analys av omsättnings i förhållande till insättningar, vilken typ av spel samt insatsintervaller. Kontroll av online-spår såsom hitta.se/Eniro/ Ratsit och sociala medier gjordes också men kunde inte hittas.”

Av kundkortet framgår vidare att uppföljning skulle ske varje månad. Några andra åtgärder har inte dokumenterats av Videoslots i kundkortet. Kunden hade fram till den tidpunkten satt in cirka 289 000 kronor. Fram till årsskiftet 2019/2020 granskades kundens konto vid ytterligare sju tillfällen där bland annat kundens insättningar och uttag, ”omsättningsratio”, speltyp och betalningsmetoder kontrollerades. Vidare finns en notering i kundkortet om vinst sedan tidigare. Den 17 september 2019 framgår följande vid granskningen av kundens konto.

”Vidare analys av kundens Ratsit profil samt LinkedIn där hans förmodade lön från yrket är mycket högre än spenderingar på spel.”

Av kundkortet framgår vidare att den löpande uppföljningen av kunden togs bort. Förutom uppgiften från LinkedIn om kundens yrke framgår inte någon ytterligare dokumentation i kundkortet eller av Videoslots inskickat material rörande kundens förmodade lön och de slutsatser som Videoslots dragit. Kunden har under 2019 satt in totalt cirka 2 135 000 kronor. Kunden hade till exempel under november satt in cirka 318 000 kronor och under december cirka 1 461 000 kronor. Förutom noteringen den 17 september 2019 avseende ”förmodad lön” har inte några skärpta kundkännedomåtgärder rörande medlens ursprung dokumenterats i kundkortet under 2019.

År 2020

Under 2020 granskades kundens konto vid åtta tillfällen. Under perioden 14 februari till 15 april 2020 hade kontot till exempel genererat larm på grund av insättningsaktivitet vid fyra tillfällen där bland annat kundens insättningar och uttag, ”omsättningsratio”, betalningsmetoder och speltyp kontrollerades.

Därutöver finns noteringar i kundkortet om en vinst sedan tidigare och att kunden omsätter en del av sina vinster men gör uttag för betydande belopp. Kunden har under 2020 satt in totalt cirka 2 289 000 kronor. Kunden hade till exempel under februari satt in cirka 1 112 000 kronor och under mars cirka 333 000 kronor. Några skärpta kundkännedomåtgärder rörande medlens ursprung har inte dokumenterats i kundkortet under 2020.

År 2021

Av notering i kundkortet den 2 november 2021 framgår att ingen aktivitet hade skett de senaste 12 månaderna eftersom kunden hade stängt av sig själv i Spelpaus.se².

Den 2 november 2021 kontrollerade Videoslots kundens inkomst för 2020 och 2021. Enligt inskickade underlag uppgick kundens inkomst under 2020 till cirka 564 000 kronor och under 2021 till cirka 431 000 kronor.

Kund 5

Kund 5 har varit kund hos Videoslots sedan den 7 februari 2020. Kunden har satt in totalt cirka 1 134 000 kronor under perioden 7 februari 2020 till 23 december 2021 fördelat på cirka 1 930 tillfällen.

År 2020

Den 25 april 2020 granskades kundens konto och av kundkortet framgår följande.

”Vid granskningen kontrollerades länk mellan IP adresserna som användes och spelarens registrerade adress och betalningsmetoder. Vidare kontrollerades spelarens insättningar/uttag samt vilka betalmetoder som spelaren använde. Analys av omsättnings i förhållande till insättningar, vilken typ av spel samt insatsintervaller. Kontroll av online-spår via Mrkoll och LinkedIn gjordes också.

² Spelpaus.se är Spelinspektionens självavstängningsregister.

Spelaren placerades på månatlig uppföljning för att fortsätta kontrollera spelarens aktivitet”.

Av kundkortet framgår vidare att uppföljning skulle ske varje månad. Några andra åtgärder har inte dokumenterats i kundkortet. Kunden hade fram till den tidpunkten satt in cirka 1 004 000 kronor.

Den 10 maj 2020 skedde nästa granskning av kundens konto och av kundkortet framgår följande.

”Granskning av konto till följd av en tröskel som nåddes för kontrollering. Omfattade kundens insättningar och uttag samt omsättningsratio. Inga nya betalningsmetoder användes. Vidare kontrollering av aktivitet behövdes, lämnades på månatlig uppföljning.”

Under perioden 26 april till 10 maj 2020 hade kunden satt in ytterligare cirka 61 000 kronor. Kundens konto granskades därefter vid ytterligare fyra tillfällen fram till den 29 juni 2020 där bland annat insättningar och uttag, ”omsättningsratio”, typ av spel och aktivitet kontrollerades. Några ytterligare kontroller av kundens konto skedde inte under året. Kunden hade under 2020 satt in totalt cirka 1 077 000 kronor. Några skärpta kundkännedomåtgärder rörande medlens ursprung har inte dokumenterats i kundkortet under 2020.

År 2021

Under 2021 hade kunden satt in totalt cirka 56 600 kronor och kundens konto granskades vid två tillfällen där insättningar och uttag samt ”omsättningsratio” kontrollerades. Därutöver noterade Videoslots att kunden verkade ha god kontroll över sitt spel och sina förluster.

Den 2 november 2021 kontrollerade Videoslots kundens inkomst för 2020 och 2021. Enligt inskickade underlag uppgick kundens inkomst under 2020 till cirka 216 000 kronor och under 2021 till cirka 164 000 kronor.

Kund 6

Kund 6 har varit kund hos Videoslots sedan den 1 januari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 2 820 000 kronor under perioden 1 januari 2019 till 29 november 2020 fördelat på cirka 6 520 tillfällen. Kunden har frekvent tagit ut medel från sitt spelkonto.

År 2019

Den 24 februari 2019 granskades kundens konto för första gången och av kundkortet framgår följande.

”Vid granskningen kontrollerades länk mellan IP adresserna som användes och spelarens registrerade adress, om vi hade fått in CDD dokumentation för de betalmetoder som användes. Identitet och adress är sedan tidigare fastställt av Bank ID. Vidare kontrollerades spelarens insättningar/uttag samt vilka betalmetoder som spelaren använde. Analys av omsättnings i förhållande till insättningar, vilken typ av spel samt insatsintervaller. Kontroll av online-spår såsom hitta.se/Eniro/Ratsit och sociala medier gjordes också.”

Av kundkortet framgår vidare att uppföljning skulle ske varje månad. Några andra åtgärder har inte dokumenterats i kundkortet. Kunden hade fram till den tidpunkten satt in cirka 302 000 kronor.

Den 29 april 2019 begärde Videoslots en Ratsit-rapport för att kontrollera kundens inkomst. Denna visade att kundens inkomst för 2018 uppgick till cirka 276 000 kronor. Kunden hade under perioden 25 februari till 29 april 2019 satt in ytterligare cirka 253 000 kronor.

Den 25 maj 2019 efterfrågade Videoslots dokumentation från kunden för att få bättre förståelse för dennes inkomster. Kunden hade under perioden 30 april till 25 maj 2019 satt in ytterligare cirka 178 000 kronor.

Den 26 juni 2019 inkom två lönespecifikationer för mars och april 2019. Av dessa framgick att kundens nettolön uppgick till cirka 16 500 kronor respektive cirka 21 000 kronor. Videoslots begärde därefter ytterligare dokumentation för

en längre tidsperiod för att stärka profilen av spelaren och kontot placerades på veckovis uppföljning. Kunden hade under perioden 26 maj till 25 juni 2019 satt in ytterligare cirka 260 000 kronor.

Den 25 juli 2019 skickade Videoslots ut en påminnelse om tidigare begärda uppgifter rörande medlens ursprung. Av det material som Videoslots har skickat in saknas ytterligare dokumentation för en längre tidsperiod som Videoslots begärt in av kunden. Under perioden 26 juni till 4 september 2019 satte kunden inte in några medel.

Under perioden 5 september till 31 december 2019 satte kunden in cirka 568 000 kronor. Under denna period skedde cirka 20 uppföljningar av kundens konto. De kontroller som Videoslots utförde vid dessa tillfällen var i stort sett detsamma som beskrivits ovan förutom uppgift i kundkortet om att kunden hade gått med vinst sedan tidigare. Den 1 november och den 8 november 2019 kontrollerade Videoslots även online-fotspår och Mr Koll. Vidare genererades larm rörande insättningsaktivitet de senaste 12 månaderna vid två tillfällen samt ett larm rörande insättningsintervall på mindre än fem minuter. Under 2019 hade kunden satt in totalt cirka 1 563 000 kronor.

År 2020

Kunden var under 2020 fortsatt placerad på veckovis uppföljning och under året kontrollerade Videoslots kundens konto vid cirka 60 tillfällen. De kontroller som Videoslots utförde var i stort sett desamma som för 2019. Av kundkortet framgår inte alltid om uppföljningen har avsett penningtvätt (AML) eller omsorgsplikt (RG). Kunden hade fram till den 29 november 2020 (sista insättningen) satt in totalt cirka 1 256 000 kronor. Under 2020 har inte några skärpta kundkännedomsgärder rörande medlens ursprung dokumenterats i kundkortet.

År 2021

Den 3 november 2021 kontrollerade Videoslots kundens inkomst för 2020. Enligt inskickat underlag i kundkortet uppgick kundens inkomst under 2020 till cirka 281 000 kronor.

Kund 7

Kund 7 har varit kund hos Videoslots sedan den 9 februari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 3 129 000 kronor under perioden 9 februari 2019 till 31 december 2021 fördelat på cirka 1 610 tillfällen. Kunden har frekvent tagit ut medel från sitt spelkonto.

År 2019

Den 7 april 2019 granskades kundens konto för första gången och av kundkortet framgår följande.

“Vid granskningen kontrollerades länk mellan IP adresserna som användes och spelarens registrerade adress samt en framgångsrik PEP/SL kontroll. Vidare analys av betalningsmetoder samt kontrollerades spelarens insättningar/uttag och om vi hade fått in CDD dokument. Vidare så kontrollerades vilka betalmetoder som spelaren använde. Analys av omsättnings i förhållande till insättningar, kontroll av online spår och social medier gjordes också. Identitet och bank faställd via BankID.”

Kunden hade fram till den 7 april 2019 satt in cirka 63 000 kronor. Några ytterligare granskningar eller vidtagna åtgärder under 2019 finns inte dokumenterade i kundkortet. Kunden hade under 2019 satt in totalt cirka 691 000 kronor. Kunden hade till exempel under augusti 2019 satt in cirka 215 000 kronor och under september 2019 cirka 136 000 kronor.

År 2020

Den 14 februari 2020 skedde nästa granskning av kundens konto och av kundkortet framgår följande.

”Rutin granskning som omfattade kundens insättningar och uttag samt omsättningsratio, speltyp och insatsintervaller. Vidare analys av betalningsmetoder. Det anmärktes att kontot har balanserad aktivitet med insättningar mot uttag och vinster har skett i senaste 2 månaderna.”

Kunden hade under perioden 1 januari till 14 februari 2020 satt in cirka 928 000 kronor. Kundens konto granskades därefter vid 11 tillfällen där kundens insättningar och uttag, ”omsättningsratio”, speltyp, insatsintervaller samt betalningsmetoder kontrollerades. Därutöver finns flera noteringar i kundkortet om vinster sedan tidigare och att kunden omsätter sina vinster ibland. Den 24 november 2020 begärde Videoslots en Ratsit-rapport och av kundkortet framgår vidare att uppföljning skulle ske varje månad. Den 25 november 2020 mottogs Ratsit-rapporten och av kundkortet framgår att ”...kunden har en inkomst som täcker sina spenderingar”. Någon ytterligare dokumentation rörande kundens inkomst och de slutsatser som Videoslots dragit framgår inte i kundkortet och inte heller av det material som erhöles. Kunden hade under perioden 15 februari till 24 november 2020 satt in ytterligare cirka 1 296 000 kronor. Kunden hade under 2020 satt in totalt cirka 2 233 000 kronor.

År 2021

Under 2021 granskades kundens konto vid fem tillfällen. De kontroller som Videoslots utförde under 2021 var i stort sett desamma som för 2020. Det finns även noteringar i kundkortet om vinster sedan tidigare och att kunden omsätter sina vinster ibland. Den 26 februari 2021 framgår av kundkortet att en Ratsit-rapport har mottagits som visade att kunden ”spelade inom sina ramar för överkomlighet”. Någon ytterligare dokumentation rörande kundens inkomst och de slutsatser som Videoslots dragit framgår inte i kundkortet och inte heller av det material som Spelinspektionen erhölet. Den 1 april 2021 granskades kontot med anledning av att kontot ”nådde trösklar för kontroll”. Granskningen föranledde inga ytterligare åtgärder.

Den 2 november 2021 kontrollerade Videoslots kundens inkomst för 2020. Av kundkortet framgår att kunden hade råd med sina aktivitetsnivåer eftersom inkomsten var mycket högre än spenderingarna. Underlaget består av en Ratsit-rapport av vilken det framgår att kundens inkomst för 2020 uppgick till cirka 315 000 kronor.

Kunden hade under 2021 satt in totalt cirka 205 000 kronor.

Kund 8

Kund 8 har varit kund hos Videoslots sedan den 1 januari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 1 094 000 kronor under perioden 22 januari till 26 februari 2020 fördelat på 51 tillfällen. Den 12 februari 2020 gjordes den första noteringen i kundkortet och av den framgår följande.

”Vid granskningen kontrollerades spelarens aktivitet samt adressregistrering och om vi hade fått in CDD dokument för betalningsmetoderna som hade använts. Inkomstbevis godkändes. Kontot visade en låg aktivitetsnivå sedan 12/03/2018 tills januari 2020 där kunden gjorde nya insättningar samt uttag. Vidare kontrollerades nya insättningar/uttag samt hade kontot pågående uttag som skulle betalas ut.”

Av kundkortet framgår vidare att uppföljning skulle ske varje månad. Några andra åtgärder vidtogs inte av Videoslots. Den 18 februari 2020 skedde nästa granskning av kundens konto och av kundkortet framgår följande.

”Vid granskningen kontrollerades omsättnings i förhållande med insättningar och typ av spel. Vidare analys av betalningsmetoder i sammanfattning med insättningar/uttag. Kontroll av IP adresser utfördes samt online spår som hittades via Ratsit och Facebook.”

Några andra åtgärder finns inte dokumenterade i kundkortet. Kunden hade under perioden 22 januari till 18 februari 2020 satt in cirka 782 000 kronor. Kunden hade till exempel satt in 30 000 kronor den 22 januari, 40 000 kronor den 11 februari och 145 000 kronor den 12 februari. Den 7 mars 2020 noterade

Videoslots att ingen aktivitet skett sedan den 27 februari 2020 och att kunden stängt av sig själv i Spelpaus. Dessförinnan finns en notering i kundkortet den 2 mars 2020 om att kunden aktiverades som en storspelare och att den senaste inloggningen skett den 26 februari 2020.

Den 2 november 2021 kontrollerade Videoslots kundens inkomst för 2020. Enligt inskickat underlag i kundkortet uppgick kundens inkomst under 2020 till cirka 276 000 kronor.

Kund 9

Kund 9 har varit kund hos Videoslots sedan den 1 januari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 3 151 000 kronor under perioden 2 januari 2019 till 31 december 2021 fördelat på cirka 2 650 tillfällen. Kunden har under 2019 och 2020 frekvent tagit ut medel från sitt spelkonto.

År 2019

Den 1 september 2019 granskades kundens konto för första gången och av kundkortet framgår följande.

“Vid granskningen kontrollerades insättningar/uttag som har gjorts än så länge där aktivitet verkar vara konsekvent. Vidare analys av spel och omsättningsvärde jämfört med insättningar. Betalningsmetoder kontrollerades samt uttag som gjordes endast till dennes bankkonto. Onlinespår kontroll via Ratsit och socialmedier. Mottag av CDD dokument har också kontrollerats. Säkerställde att spelaren inte var en PEP eller sanktionslistad.”

Av kundkortet framgår vidare att uppföljning skulle ske varje månad. Några andra åtgärder finns inte dokumenterade i kundkortet. Kunden hade fram till den tidpunkten satt in cirka 571 000 kronor. Fram till årsskiftet 2019/2020 granskades kundens konto vid ytterligare fyra tillfällen där bland annat insättningar och uttag, betalningsmetoder, omsättningsvärde, spelmönster samt insatsstorlek kontrollerades. Därutöver finns noteringar i kundkortet om vinster sedan tidigare och att omsättning av några vinster skett. Kunden hade under

2019 satt in totalt cirka 1 225 000 kronor. Några skärpta kundkännedomsgärder rörande medlens ursprung dokumenterades inte under 2019.

År 2020

Kunden har under 2020 fortsatt varit placerad på månadsvis uppföljning och Videoslots kontrollerade under året kundens konto vid cirka 30 tillfällen. De kontroller som Videoslots utförde under 2020 har i stort sett varit desamma som för 2019. Därutöver genererades larm för höga insättningar. Bland annat genererades ett larm den 16 januari 2020 för betydande summor rörande insättningar och uttag. Av kundkortet framgår att kontroll av PEP- och sanktionslistor skedde och att inga viktiga förändringar i betalningsmetoder eller spelmonster skett. Det finns även flera noteringar i kundkortet om vinster sedan tidigare. Kunden hade under perioden 1 januari till 16 januari 2020 satt in cirka 431 000 kronor. Den 17 november 2020 framgår av kundkortet att "En Ratsit-rapport har begärts in och utförts framgångsrikt – bevisar att kunden har spelat inom ramen för sina överkomliga gränser". Någon ytterligare dokumentation rörande kundens inkomst framgår inte av kundkortet och inte heller av det material som erhållits. Kunden hade under perioden 1 januari till 17 november 2020 satt in cirka 1 840 000 kronor. Fram till årsskiftet 2020/2021 har ytterligare drygt 20 000 kronor satts in.

År 2021

Under 2021 kontrollerade Videoslots kundens konto vid fem tillfällen. De kontroller som Videoslots utförde under 2021 var i stort sett desamma som för 2020 med undantag för en kontroll av kundens inkomst den 26 februari 2021. Enligt inskickat underlag uppgick kundens inkomst under 2019 till cirka 554 000 kronor.

Den 2 november 2021 kontrollerade Videoslots återigen kundens inkomst. Av noteringarna i kundkortet framgår att kunden spelade "inom sina ramar för överkomlighet" baserat på inkomsten för 2020. Enligt inskickat underlag uppgick kundens inkomst under 2020 till cirka 608 000 kronor.

Kunden hade under 2021 satt in totalt cirka 62 200 kronor fördelat på cirka 140 tillfällen.

Kund 10

Kund 10 har varit kund hos Videoslots sedan den 1 januari 2019. Kunden har satt in totalt cirka 568 000 kronor under perioden 6 januari 2019 till 31 december 2021 fördelat på cirka 520 tillfällen.

År 2019 och 2020

Under 2019 gjorde kunden insättningar till ett värde av cirka 158 000 kronor. Inga skärpta kundkännedomsgärder rörande medlens ursprung dokumenterades i kundkortet. 2020 satte kunden in cirka 276 000 kronor. Inga skärpta kundkännedomsgärder rörande medlens ursprung dokumenterades i kundkortet.

År 2021

Den 10 januari 2021 granskades kundens konto för första gången och av kundkortet framgår följande.

”Rutin granskning genomfördes som omfattade kundens insättningar/uttag/betalningsmetoder samt kontrollering för PEP/SL som var framgångsrikt. En IP kontroll genomfördes också som visade en länk till 2 olika konton, men kopplingen var inte märkvärdig. Typ av spel, insatsstorlekar och online spår via Mrkoll, Linkedin och salaryexpert genomfördes som uppgav information att denne spelar inom sina ramar för överkomlighet.”

Förutom uppgiften från Linkedin om kundens anställning och yrke samt en sökning rörande löneläge för utredare i Sverige framgår inte någon ytterligare dokumentation rörande slutsatsen att kunden spelade ”inom sina ramar” av kundkortet. Kunden hade fram till tidpunkten för granskningen satt in cirka 440 000 kronor.

Fram till årsskiftet 2021/2022 granskades kundens konto vid ytterligare två tillfällen där kundens insättningar och uttag, "omsättningsratio" och generell aktivitet kontrollerades. Kunden satte under 2021 in cirka 132 000 kronor.

År 2022

Den 13 maj 2022 kontrollerade Videoslots kundens inkomst. Enligt inskickat underlag uppgick kundens inkomst under 2021 till cirka 369 000 kronor.

Anmälan till Finanspolisen

För en av de ovanstående tio kunderna har Videoslots gjort en anmälan till Finanspolisen. Detta skedde innan Spelinspektionens tillsyn inleddes.

Videoslots yttrande avseende Spelinspektionens iakttagelser

Videoslots har i yttrande över Spelinspektionens iakttagelser och preliminära bedömning inledningsvis fört fram att de tio granskade kunderna inte representerar den höga nivå av regelefterlevnad som Videoslots arbetar för att uppnå. Trots detta anser Videoslots att de åtgärder som Videoslots har vidtagit i förhållande till dessa kunder varit tillräckliga för att uppfylla kraven på kundkännedom. Till stöd för denna uppfattning har Videoslots bland annat anfört följande.

Insättningar, uttag och vinster

Förhållandet mellan insatser och insättningar (omsättningskvot) är en viktig del av Videoslots riskbedömning, som bland annat visar på om en förhöjd risk för penningtvätt föreligger. Vidare granskas förlustkvoter, insättningar, spelmonster, vinster och betalmetoder. Det är inte lämpligt att endast beakta insättningar för att avgöra om ytterligare åtgärder för kundkännedom ska vidtas. Insättningar återspeglar inte kundernas utgifter och har därför inte direkt relevans för frågan om kunderna kan finansiera sitt spelande. Vissa kunder tar ut återstående medel oftare än andra och vissa kunder kan ha fler vinster än andra, som åtminstone på kort sikt kan finansiera ett spelande istället för att ta hänsyn till kundens inkomst som kan ha spenderats och inte är det faktiska ursprunget till insatta

medel. I den mån det är lämpligt att beakta insättningar som de transaktioner genom vilka olagliga medel kan flöda till och från det finansiella systemet, är den risk som en licenshavare utsätts för beroende av betalningsmetoder. I Sverige använder de allra flesta kunder till exempel Zimpler eller Trustly för att sätta in pengar från sitt bankkonto och ta ut pengar tillbaka till samma bank, vilket innebär att risken för penningtvätt i samband med insättningar sker inom banksystemet.

Syfte och art

I Spelinspektionens vägledning om bekämpning av penningtvätt föreslås att syftet med affärsförbindelsen bör definieras kvantitativt, med hänvisning till insättningar som är överkomliga för en kund. Videoslots är av uppfattningen att endast en kvantifiering, särskilt när det endast avser ett enda mått, inte kan motsvara begreppet affärsrelation. Information om det belopp som en kund har råd med kan vara relevant för kundkännedom, utan att vara relevant för eller en del av affärsförbindelsens syfte och avsedda karaktär. Underhållning som affärsförbindelsens syfte och avsedda karaktär påverkas inte av det absoluta utgiftsbeloppet och följaktligen inte av det belopp som en kund har råd med. Den avsedda karaktären av affärsförbindelsen är självklar med tanke på speltjänstens eller produktens art och syfte där den produkt eller tjänst som erbjuds endast kan användas av kunden för speländamål. Därför finns det inte heller någon anledning till att begära in information eller dokumentation i detta avseende. Det framgår tydligt av de definierande inslagen i spelunderhållning att insättningar och uttag inte spelar någon direkt roll. I princip är insättningar bara en praktisk nödvändighet för att placera vadslagning, och uttag är praktiskt taget nödvändiga för att ta ut återstående insättningar eller vinster. Därför bör syftet och den avsedda karaktären inte likställas med insättningar.

Skärpta kundkännedsåtgärder

Spelinspektionens preliminära bedömning att Videoslots inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för kundkännedom för någon av de tio kunder som granskats, eftersom medlens ursprung inte kontrollerades med tillräcklig brådska, är alltför kategorisk.

Det kan vara nödvändigt att undersöka en kunds finansieringskälla för att fastställa om kunden har råd med de belopp som går förlorade i spel, men detta beror på omständigheterna i övrigt i varje enskilt fall och i synnerhet på både nivån och typen av risk som identifierats. De omständigheter under vilka hög risk bör förutsättas och skärpta åtgärder för kundkännedom ska vidtas varierar, men innehåller alltid indikatorer som till exempel ovanligt stora transaktioner jämfört med en kunds historia eller med andra kunder. Ofta tyder ett antal indikatorer tillsammans på hög risk. Även om stor vikt bör läggas vid vissa indikatorer bör dessa ses holistiskt gentemot affärsrelationens syfte och karaktär, samt kundprofilen. Det skulle dock vara felaktigt att kategoriskt ange att det inte är möjligt att förstå och bedöma om medel är legitima eller medför en risk för bekämpning av penningtvätt om de insatta medlens ursprung inte erhålls. Det lagstadgade målet med skärpta kontroller avseende kundkännedom är inte att fastställa om kunderna har råd med de belopp som spelas. Skärpt kundkännedom syftar i stort sett till att möjliggöra en ytterligare bedömning av om det finns en risk eller grund för misstanke om att verksamheten är utsatt för penningtvätt. Eftersom bevis på en kunds ekonomiska situation är ett betydande intrång i en kunds integritet är det självklart att reglerna har gjort detta till den allra sista utvägen.

Det viktigaste syftet med reglerna mot penningtvätt är att misstänkt aktivitet rapporteras till finansunderrättelseenheter. I slutändan återspeglar all risk att penningtvätt består av tre steg: placering, skiktning och återintegrering. Om det konstateras att det finns en betydande risk för att medel kan ha placerats för ett penningtvättsyfte kan det vara användbart eller nödvändigt att spåra källan till medlen, om det inte föreligger låg risk för skiktning eller om risk för återintegrering inte identifieras. Det kan vara fallet när en normal satsning görs i slot-spel med medel som endast kan tas ut till samma bankkonto från vilket det sattes in.

Avslutande av konton

Tidigare förekom det att Videoslots kunde fatta beslut om att inte avsluta en kunds konto när det saknades information om medlens ursprung eller finansieringskälla. Det gällde särskilt om typen av risk inte skulle mildras genom tillgång till information om medlens ursprung eller finansieringskälla. Riskerna ska

övägas holistiskt mot bakgrund av affärsrelationens syfte och karaktär och kundens profil. Exempelvis kan risken för penningtvätt bäst minskas genom att uppfylla omsorgsplikten istället för att insistera på information om ursprung till kundens medel. När det finns en hög risk för spelmissbruk, men inte lika hög risk för penningtvätt, kan det hävdas att omsorgsplikten har företräde framför att bedriva riskbaserad bekämpning av penningtvätt som kan kollidera med omsorgsplikten. Att hjälpa en kund minska ett överdrivet spelande tar tid och kan inte göras om en kunds konto stängs som en åtgärd för att motverka penningtvätt. I sådana fall fattade Videoslots tidigare affärsbeslut om att inte avsluta konton som inte lämnat information om medlens ursprung som begärts av dem. Dessa kunder övervakades och kontaktades av avdelningen för ansvarfullt spelande i syfte att minska spelandet. Sådana affärsbeslut fattas dock inte längre. Om Videoslots har begärt men inte i tid mottagit underlag för medlens ursprung eller finansieringskälla stängs numera kontot.

Standarder för efterlevnad

Videoslots har varit mycket noga med att upprätta styrningsfunktioner som är utformade för att säkerställa regelefterlevnad. Trots detta har arbetet reducerats av den mänskliga faktorn. Under 2020 upptäcktes ett ökande antal misstag från teamet som utför kundkännedomsåtgärder. Orsaken till detta var förändrade arbetsförhållanden under covid-19-pandemin. Videoslots åtgärd blev ökade personalkontroller. I slutet av 2020 drabbades bolaget av tekniska problem på servrar som användes för kundkännedomsregister. Under flera månader innebar detta en hög arbetsbelastning för att återuppbygga registret och begära ny dokumentation från kunderna. Detta ledde till uppsägningar samtidigt som det var svårt för Videoslots att rekrytera ny kompetent och erfaren personal. Trots Videoslots ansträngningar ökade återigen antalet misstag från personal som arbetade med kundkännedom under 2021. Videoslots fortsatte åtgärda problemen med att effektivisera processer och göra sig mindre beroende av mänskliga resurser, vilket minskade antalet misstag.

Videoslots vidtagna åtgärder

Avdelningen som ansvarar för penningtvätt är nu tre gånger så stor jämfört med när Videoslots beviljades licens i Sverige. Bolaget har genomfört förändringar på

avdelningen som ansvarar för arbetet mot penningtvätt, bland annat genom byte av avdelningens chef och arbetsledare. Avdelningens arbetsprocesser har genomgått stora förbättringar vad gäller manuella granskningar av konton, baserade på kontinuerliga riskbedömningar och kontinuerlig uppföljning. Vidare har bolaget gjort avsevärda investeringar i automatiserade riskbedömnings- och övervakningssystem i syfte att snabbare kunna reagera på risker och därmed kunna klassificera högrisk kunder tidigare. Antal kunder som klassas som högrisk har ökat avsevärt beroende på ändringar i systemen.

Videoslots begär nu in mer omfattande dokumentation från sina högrisk kunder. En betydligt högre andel konton tillhörande högrisk kunder har fått sina konton stängda när de inte uppfyllt krav på ytterligare finansiell dokumentation. Videoslots har numera som policy att alltid avsluta affärsrelationen om kunden inte skickar in den dokumentation som begärs av bolaget.

Videoslots har vidtagit åtgärder för att begränsa beloppen som kunder spenderar. Från och med maj 2022 behöver alla nya kunder i Sverige uppge sitt yrke och ett belopp som kunden anser sig ha råd att förlora i spel per månad. Sedan februari 2022 sätts också en nettogräns vid insättningar på 200 000 kronor per månad för varje kund. Nettogränsen kan endast ändras om kunden förser Videoslots med underlag för sin finansieringskälla som skulle motivera att gränsen kan höjas. Dessa gränser minskar kraftigt sannolikheten att mer kundkännedom är nödvändig i förhållande till vad som är tillgängligt för bolaget.

Utifrån Videoslots bedömning av risken för penningtvätt har bolaget vidtagit tillräckliga åtgärder för att förbättra rutinerna för regelefterlevnad. Mot bakgrund av dessa förbättrande åtgärder bör eventuella överträdelser inte medföra någon påföljd. Spelinspektionen har i ett tidigare tillsynsärende avstått från bakåtsträvande sanktioner eftersom det vid tidpunkten för beslutet hade vidtagits tillräckliga åtgärder.

Tillämpliga bestämmelser

För en redogörelse av tillämpliga bestämmelser, se [bilaga 2](#).

Spelinspektionens bedömning

Ett riskbaserat förhållningssätt

I sitt yttrande har Videoslots anfört att syftet med reglerna mot penningtvätt huvudsakligen är att misstänkt aktivitet rapporteras till finansunderrättelseenheter.

Som verksamhetsutövare i Sverige är det penningtvättslagen man ska förhålla sig till. Penningtvättslagen är ett förebyggande regelverk och syftet med penningtvättslagen är att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism (1 kap. 1 § penningtvättslagen). I linje med vad som följer av de internationella regelverken, ska verksamhetsutövarnas åtgärder för att uppnå detta syfte utgå från ett riskbaserat förhållningssätt. Det riskbaserade förhållningssättet innebär att åtgärder ska vidtas utifrån en riskbedömning.

Syftet med penningtvättsregelverket innebär ytterst att verksamhetsutövarna bidrar till arbetet med att förebygga och upptäcka brottslig verksamhet. Utgångspunkten för det riskbaserade förhållningssättet bör vara att rimliga åtgärder vidtas i det enskilda fallet. För att hamna på en nivå som är rimlig utifrån syftet att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, krävs ett systematiskt arbete utifrån riskerna i verksamheten.³

Spelinspektionen delar således inte Videoslots uppfattning om att syftet med reglerna mot penningtvätt huvudsakligen är att misstänkt aktivitet rapporteras till finansunderrättelseenheter.

Affärsförbindelsens syfte och art

I sitt yttrande har Videoslots uppgett att det belopp som en kund "har råd med" inte är relevant för affärsförbindelsens syfte och art.

³ Svenska institutet mot penningtvätt – Grundläggande vägledning om allmän riskbedömning, s. 5.

Att en verksamhetsutövare är skyldig att inhämta information om affärsförbindelsens syfte och art⁴ följer av penningtvättslagen (3 kap. 12 §). Informationen ska sedan ligga till grund för en bedömning av vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas vidta och genomföra inom ramen för affärsförbindelsen samt riskklassificeringen av kunden. Inhämtandet av information om en affärsförbindelsens syfte och art har två huvudsakliga syften. Det ena syftet är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kunden. Det andra syftet med att inhämta information om affärsförbindelsens syfte och art är att ge verksamhetsutövaren ett underlag för att bedöma hur kunden kan väntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. Verksamhetsutövarens bedömning bör i första hand avse frågan om vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas vidta och genomföra. En sådan bedömning är nödvändig för att verksamhetsutövaren ska kunna upptäcka avvikelser från det förväntade beteendet (prop. 2016/17:173 s. 247).

Spelinspektionen delar inte Videoslots uppfattning om att det belopp som en kund "har råd med" inte är relevant för affärsförbindelsens syfte och art. Det faller sig naturligt att om verksamhetsutövaren inte har någon kunskap om vilka aktiviteter och transaktioner en kund förväntas vidta och genomföra kan verksamhetsutövaren inte heller upptäcka avvikelser från ett förväntat beteende. I begreppet transaktioner kan inte annat avses än att insättningar ingår. Spelinspektionen vill särskilt understryka vikten av att inhämta information om affärsförbindelsens art, vilket ska hållas isär från syftet med affärsförbindelsen.

Videoslots har inte uppnått tillräcklig kundkännedom för att kunna hantera risken för penningtvätt

Videoslots har uppgett att de tio granskade kunderna inte representerar den höga nivå av regelefterlevnad som bolaget arbetar för att uppnå, men gör ändå bedömningen att de åtgärder som vidtagits i förhållande till kunderna varit tillräckliga för att uppfylla kraven på kundkännedom.

⁴ Med syfte avses nöjesspel och/eller professionellt spelande och med art avses förväntat spelbeteende (spelmönster), t.ex. insättningar i kronor och antal.

En verksamhetsutövare ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som bland annat avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som verksamhetsutövaren har. Om verksamhetsutövaren vid övervakning uppmärksammar en avvikelse eller annars får anledning att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism ska verksamhetsutövaren genom skärpta åtgärder för kundkännedom bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt. För det fall en verksamhetsutövare inte har tillräcklig kännedom om kunden för att hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner, får affärsförbindelsen inte upprätthållas.

Behovet av övervakning avgörs av den risk för penningtvätt som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen. Upptäcker verksamhetsutövaren misstänkta aktiviteter och transaktioner ska skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas skyndsamt och så snart som möjligt (se Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål nr 7081-21). En effektiv övervakning av kunden krävs för att tidigt upptäcka misstänkta penningrörelser som kan utgöra led i penningtvätt eller finansiering av terrorism och för att avsluta förbindelsen i tid när det bedöms som nödvändigt. Bristande kundkännedom innebär en ökad risk för att verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det är i sammanhanget inte relevant om så faktiskt har skett (se Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål nr 7081-21).

Spelinspektionen bedömer att Videoslots kundkännedom avseende de granskade kunderna har varit otillräcklig. Videoslots har inte tillräckligt skyndsamt vidtagit adekvata skärpta kundkännedomsåtgärder och har således inte kunnat bedöma risken för att utsättas för penningtvätt. Videoslots skulle därför inte ha upprätthållit affärsförbindelsen för dessa kunder. Skälen för Spelinspektionens bedömning är följande.

Skärpta kundkännedomåtgärder har vidtagits för sent

Samtliga av de kunder som redogörs för ovan och som ingått i Spelinspektionens granskning har gjort insättningar som uppgår till höga belopp. Åtta av tio kunder har gjort insättningar i ett intervall mellan cirka 1 miljon kronor och cirka 5,5 miljoner kronor under den granskade tidsperioden. Övriga två kunder har gjort insättningar mellan cirka 570 000 kronor och 620 000 kronor. Ovanligt stora insättningar är en av flera indikationer på att en kunds transaktionsmönster kan utgöra en hög risk för penningtvätt (se 2 kap. 3 § Spelinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, SIFS 2019:2, [penningtvättsföreskrifterna]).

Risken för att spel om pengar utnyttjas för penningtvätt bedöms vara hög för bland annat kommersiellt onlinespel och vadhållning (online och landbaserat).⁵ I huvudsak beror det på att dessa spelformer erbjuder möjlighet till höga insatser och vinster som kan omsättas med hög hastighet dygnet runt. Mot denna bakgrund måste höga insättningar och spel för belopp som överstiger, eller är mycket nära kundens förvärvsinkomst, anses vara sådana avvikelser som ger skäl till skärpta kundkännedomåtgärder. Att det föreligger en hög risk för att Videoslots tjänster utnyttjas av bolagets kunder för penningtvätt framgår också av Videoslots egen allmänna riskbedömning, även om bolaget i riskbedömningen anser att den höga risken för spelsektorn delvis är överdriven.

Penningtvättsregelverket ger stöd för att en verksamhetsutövare i samband med skärpta kundkännedomåtgärder ska inhämta uppgifter om varifrån kundens medel kommer. Vid hög risk är det relevant att *åtminstone* inhämta information om kundens inkomst (se Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 29 juni 2023 i mål nr 9315-22).

Spelinspektionen konstaterar att Videoslots kontroller av medlens ursprung i form av inhämtande av inkomstuppgifter har utförts sent i förhållande till när

⁵ Se Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorisms Nationella riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021 och Spelinspektionens Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden från mars 2020.

insättningarna har gjorts i samtliga av de granskade fallen, trots förekomsten av höga insättningar.

För kunderna 3, 4, 5, 8 och 10 kontrollerade Videoslots inte inkomsten förrän Spelinspektionen inledde tillsyn, vilket var cirka ett och ett halvt till knappt tre år efter att de registrerades som kunder. Då hade kunderna kunnat sätta in mellan cirka 570 000 kronor och cirka 4,4 miljoner kronor. När det gäller kund 8 anges det visserligen i kundkortet att ett "inkomstbevis godkändes". Av det underlag som ligger till grund för den aktuella noteringen framgår dock att det som avses är verifiering av adress, inte inkomst.

Det dröjde ett knappt halvår från att kund 1 registrerades som kund innan Videoslots kontrollerade kundens inkomst. Under denna period gjorde kunden insättningar till ett värde av cirka 1,1 miljoner kronor. Från att kund 2 registrerades gjordes insättningar till ett värde av cirka 2,9 miljoner kronor under knappt fyra månader innan Videoslots kontrollerade kundens inkomst.

Kund 3 och kund 8 var aktiva kunder hos Videoslots under två respektive fem veckor, vilket i sammanhanget får anses som en kort period. Vid tiden för spelaktiviteten var dessa kunder 21 respektive 22 år gamla. Videoslots kontrollerade inte kundernas inkomster förrän cirka ett år och nio månader efter sista insättningen. Spelinspektionen anser att Videoslots skulle ha vidtagit skärpta kundkännedomsgärder inom den tid kunderna var aktiva eftersom kunderna gjorde stora insättningar på kort tid, cirka 620 000 kronor under två veckor för kund 3 och cirka 1,1 miljoner kronor under knappt fem veckor för kund 8. Dessa insättningar har alltså gjorts utan att Videoslots hade någon bakgrundsinformation om spelarnas ekonomi. Att sätta in sådana höga belopp utan att verksamhetsutövaren tar reda på mer information om medlens ursprung är inte att arbeta riskbaserat, särskilt med hänsyn till dessa kunders unga ålder. Detta gäller oaktat de korta tidsperioderna.

För kund 6 dröjde det nästan fyra månader från att kunden registrerades innan Videoslots kontrollerade kundens inkomst. Under denna period gjorde kunden insättningar till värde av cirka 555 000 kronor. För kund 7 och 9 kontrollerades inkomsten inte förrän kunderna gjort insättningar om cirka 2,9 respektive

3 miljoner kronor, vilket var cirka ett år och tio månader efter det att kunderna registrerat sig hos Videoslots och gjort sina första insättningar.

Det är anmärkningsvärt att Videoslots har vidtagit åtgärder så sent rörande medlens ursprung gällande de kunder som omsätter absolut mest pengar på bolagets tjänster. Innan adekvata kundkännedomåtgärder vidtagits kan Videoslots inte anses ha haft tillräcklig kundkännedom. Bolaget har intagit ett passivt förhållningssätt till både bedömning av risker och verifiering av kundernas insättningar, och därmed uppvisat en likgiltighet inför risken att utnyttjas för penningtvätt. Videoslots har även anmält en av kunderna till Finanspolisen, vilket enligt Spelinspektionen visar att Videoslots har haft skälig grund att misstänka kundens transaktioner.

Spelinspektionen anser att det är fullt möjligt och en rimlig åtgärd för ett spelbolag med svensk spellicens att skyndsamt inhämta uppgifter om en kunds inkomst för att kunna göra en initial bedömning om en spelares ekonomiska utrymme för spel. Mot bakgrund av Videoslots uppfattning om att inhämtande av inkomstuppgifter från kunden är ett betydande intrång i en kunds integritet vill Spelinspektionen påpeka att information om inkomst kan inhämtas från andra källor än från kunden själv. Spelinspektionen vill också understryka att det inte är möjligt att förlita sig på andra verksamhetsutövarer (t.ex. bankers) åtgärder vad gäller uppfyllande av penningtvättslagens bestämmelser. Omsorgsplikten enligt spellagen medför inte heller att Videoslots har haft fog för att upprätthålla affärsförbindelser med kunder som utgjort en risk i penningtvätts hänseende, t.ex. genom att de inte lämnat in begärda uppgifter om medlens ursprung. Det kan i detta sammanhang noteras att Videoslots, enligt uppgifterna i sitt yttrande, numera avslutar affärsförbindelser under dessa förutsättningar.

Uppgifter om inkomst som inte verifierar medlens ursprung

Spelinspektionen ser särskilt allvarligt på Videoslots hantering av kunderna 1, 2 och 6 efter inhämtande av inkomstuppgifter avseende dessa kunder. Videoslots har trots sin egen bedömning om att inkomsterna inte har kunnat finansiera de insättningar som kunderna gjort tillåtit kunderna att fortsätta sätta in pengar utan att säkerställa varifrån medlen kommer.

När det gäller kunderna 3, 4, 5, 7, 8, och 9 visar de gjorda inkomstkontrollerna att dessa kunder har spelat för betydligt högre summor än vad de har kunnat visa att de har medel att spela för. Inkomsten för kund 3 uppgick 2020 till cirka 215 000 kronor. Under de två veckor kunden var aktiv satte hen in cirka 620 000 kronor, alltså nästan tre gånger sin årsinkomst. Kunderna 4 och 9 hade inkomster år 2020 på mellan cirka 500 000 kronor och 600 000 kronor medan de gjorde insättningar under 2020 till ett värde av cirka 2,2 miljoner kronor (kund 4) och cirka 1,8 miljoner kronor (kund 9). Kunderna 5 och 7 hade för år 2020 inkomster på mellan cirka 200 000 kronor och 300 000 kronor medan de gjorde insättningar under år 2020 till ett värde av cirka 1 miljon kronor (kund 5) och cirka 2,2 miljoner kronor (kund 7). För kund 8 uppgick inkomsten för 2020 till cirka 276 000 kronor. Kunden var aktiv under cirka fem veckor och gjorde insättningar till ett värde av drygt en miljon kronor, nästan fyra gånger kundens årsinkomst.

Med anledning av de stora diskrepanser som förelegat mellan kundernas insättningar och deras inkomster anser Spelinspektionen att de inkomstuppgifter som faktiskt har inhämtats, även om det har gjorts för sent, inte kan anses tillräckliga. Enligt Spelinspektionen visar underlaget att Videoslots borde ha vidtagit ytterligare kundkännedomåtgärder för att säkerställa varifrån medlen kommer och på så sätt kunna motverka risken för penningtvätt.

Andra vidtagna kundkännedomåtgärder som inte verifierar medlens ursprung

Spelinspektionen konstaterar att det av kundbeskrivningarna ovan framgår att Videoslots i samband med att kundens konto granskas för första gången, och därefter vid löpande uppföljningar, utför ett antal kontroller såsom insättningar och uttag, "omsättningsratio", betalmetoder, typ av spel och aktivitet/ insatsintervaller. Dessa kontroller ger i sig inte någon information om medlens ursprung, det vill säga var de belopp som sätts in kommer från. Genom att Videoslots lägger den huvudsakliga vikten vid kundens förlustkvot vid bedömning av risken för penningtvätt uppvisar Videoslots ett förhållningssätt som snarare handlar om att i så stor utsträckning som möjligt försöka att

undvika att vidta skärpta kundkännedomåtgärder rörande medlens ursprung än att arbeta riskbaserat.

Det har också förekommit att Videoslots uppskattat kunders inkomster med sökning i öppna källor som till exempel olika yrkesgruppers snittlön (kunderna 4 och 10) samt företagsengagemang och medelinkomst i bostadsområde (kund 2) som förklaring till gjorda insättningar. Spelinspektionen är av den uppfattningen att en kunds ekonomiska ställning inte kan bedömas utifrån de åtgärder som Videoslots vidtagit enligt ovan. En sökning på internet om en yrkesgrupps snittlön är enbart en indikation och ett företagsengagemang säger ingenting om den ekonomiska förmågan som kunden har.

Vinster i spel eliminerar inte behovet av att verifiera medlens ursprung

Videoslots uppger i kundkortet och i sitt yttrande till Spelinspektionen att vinster delvis kan förklara medlens ursprung avseende kunderna 1, 2, 4, 6, 7, 9 och 10.

Vinster som har tagits ut från ett spelkonto verifierar inte i sig nya insättningar. Utan ytterligare frågor eller kontroller är det inte möjligt att veta varifrån de senare insatta medlen kommer, eftersom det saknas koppling mellan uttagen och insättningarna. Spelvinster kan till exempel ha tagits ut från det bankkonto som spelaren har kopplat till spelkontot, överförts vidare till andra bankkonton eller konsumerats på andra sätt. Ett spelbolag kan därmed inte förlita sig på att insatta medel kommer från en tidigare vinst, utan kan behöva ytterligare information som visar varifrån senare insatta medel kommer. Bedömningen av om ett spelbolag, i förhållande till den enskilda kunden, kan förlita sig på att insatta medel kommer från en tidigare vinst är beroende av bolagets tidigare kännedom om kunden, kundens riskprofil och omfattningen av insättningarna. En individuell bedömning måste alltid göras.

Med tanke på insättningarnas storlek borde inte Videoslots ha förlitat sig på att de aktuella kundernas insättningar kommer från tidigare spelvinster. Bolaget hade behövt göra individuella bedömningar och därefter vidta mer långtgående kundkännedomåtgärder för att spelvinsterna ska kunna anses verifiera

insättningarna. Sådana åtgärder hade i de aktuella fallen varit nödvändiga att vidta och sedan dokumentera.

Brister avseende bevarande av uppgifter och handlingar

För kunderna 2, 7 och 9 saknas underlagen för de inkomstuppgifter som enligt noteringar i kundkortet har inhämtats. Detta i sig utgör en brist i Videoslots arbete med kundkännedomåtgärder. För kund 2 blir denna brist särskilt tydlig eftersom Videoslots vid två tillfällen inhämtade uppgift om kundens inkomst för 2019 och de inkomstuppgifter som noterades i kundkortet efter dessa kontroller skiljer sig markant åt. Utan underlagen går det inte att bedöma vilken av inkomstuppgifterna som är korrekt. För kunderna 7 och 9 finns noteringar i kundkortet att inkomstuppgifter har hämtats in, men det har inte angetts vad kundernas inkomster uppgick till. De uppgifter som har hämtats in i dessa fall har alltså inte dokumenterats och därmed inte heller bevarats.

Genom att inte spara allt underlag och alla uppgifter som har hämtats in när kundkännedomåtgärder har vidtagits har Videoslots brutit mot bestämmelserna om bevarande av handlingar och uppgifter. En förutsättning för att kunderna ska kunna följas upp löpande är att en verksamhetsutövare dokumenterar och sparar sådana uppgifter, eftersom det annars inte finns något underlag att bedöma kundens aktiviteter och transaktioner mot. Det är vidare av central betydelse för Spelinspektionens möjligheter att bedriva tillsyn att spelbolag kan visa vilka kundkännedomåtgärder som har vidtagits.

Sammanfattande bedömning

Vid en samlad bedömning konstaterar Spelinspektionen att Videoslots inte har arbetat tillräckligt proaktivt och riskbaserat för att kunna säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att ha möjlighet att bedöma och motverka risken för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Spelinspektionens bedömning är därmed att Videoslots kundkännedom avseende samtliga av de granskade kunderna som det redogörs för ovan har varit otillräcklig. Videoslots skulle därför inte ha upprätthållit affärsförbindelsen

eller utfört enstaka transaktioner avseende dessa kunder. Videoslots har inte vidtagit adekvata skärpta kundkännedomsåtgärder tillräckligt skyndsamt och har således inte kunnat bedöma risken för att utsättas för penningtvätt. Genom detta har Videoslots brutit mot 3 kap. 1, 13 och 16 §§ samt 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen. Videoslots har inte heller dokumenterat och bevarat uppgifter avseende vidtagna skärpta kundkännedomsåtgärder enligt kraven i penningtvättslagen. Genom detta har Videoslots brutit mot 5 kap. 3 § penningtvättslagen och 6 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna.

Videoslots ska meddelas en varning och påföras en sanktionsavgift

Överträdelsernas allvarlighetsgrad

Vid en överträdelse som är allvarlig, upprepad eller systematisk får Spelinspektionen återkalla licensen för Videoslots. Om det är tillräckligt får Spelinspektionen istället meddela en varning, vilken får förenas med en sanktionsavgift. Kriterierna upprepad eller systematisk får anses ytterligare förtydliga när en överträdelse är av sådan allvarlig art att den kan utgöra grund för ett ingripande (jfr prop. 2016/17:173 s. 368).

Spelinspektionens utredning visar att det har förekommit brister i Videoslots arbete mot penningtvätt när det gäller kundkännedomen för tio av bolagets allra största kunder. Att en verksamhetsutövare har tillräcklig kunskap om sina kunder är en grundläggande förutsättning för dess möjligheter att försvåra och förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt (prop. 2016/17:173 s. 228). Åtgärder för kundkännedom utgör alltså en central del av arbetet mot penningtvätt. Spelinspektionen bedömer dessutom att brister i kundkännedomsarbetet har förekommit under hela den granskade perioden, det vill säga under tre års tid. Bristerna gäller samtliga granskade kunder och för hälften av dessa kontrollerade Videoslots inkomsten först efter att Spelinspektionen inledde tillsyn, vilket är svårt att förena med det riskbaserade förhållningssätt som penningtvättsregelverket bygger på. De inkomstkontroller som har gjorts, om än för sent, visar nästan i samtliga fall att det har förelegat stora diskrepanser mellan kundernas insättningar på spelkontona och deras inkomster. Dessutom har Videoslots i flera fall låtit kunderna fortsätta sätta in pengar trots bolagets egen bedömning att kundernas inkomster inte har kunnat

finansiera de insättningar som gjorts dittills, vilket måste anses som mycket anmärkningsvärt. Därtill medför de påvisade bristerna vad gäller dokumentation och bevarande av uppgifter att den löpande uppföljningen av kunderna har försvårats. Motsvarande gäller även för Spelinspektionens möjligheter att bedriva sin tillsyn. Sammantaget anser Spelinspektionen att Videoslots otillräckliga kundkännedom, sena agerande och brister när det gäller bevarande av uppgifter och handlingar har medfört en tydligt förhöjd risk för att Videoslots kan ha utnyttjats för penningtvätt eller finansiering av terrorism. De aktuella överträdelsena ska mot denna bakgrund betraktas som allvarliga.

Det ska även framhållas att Spelinspektionens tillsynsaktivitet genomfördes utifrån ett riskbaserat perspektiv, där urvalet bestod av de kunder som gjort flest antal insättningar och/eller till störst sammanlagt belopp, det vill säga faktorer som indikerar hög risk för penningtvätt. Urvalet av kunder utgörs alltså av de kunder som Videoslots borde ha vidtagit flest åtgärder mot. Om åtgärderna inte är tillräckliga för dessa kunder menar Spelinspektionen att det finns anledning att anta att dessa brister visar hur bolaget har hanterat skärpta kundkännedomsåtgärder generellt. Spelinspektionen vill också understryka Videoslots delvis avvikande uppfattning om vilken risk för penningtvätt som föreligger inom spelsektorn och det som bolaget har fört fram om att risken för insättningar i huvudsak finns inom banksektorn, att medlens ursprung i många fall inte behöver kontrolleras och att penningtvättslagens främsta syfte är att anmäla misstänkt penningtvätt. Videoslots uppfattning i dessa delar visar på en bristande förståelse av regelverket och en genomgående nedvärdering av riskerna för penningtvätt. Detta ger ytterligare stöd för att de brister som Spelinspektionen har identifierat avseende kundkännedomen är representativa för Videoslots åtgärder under den granskade perioden. Även det som Videoslots har uppgett om att bolaget numera har andra rutiner och arbetar mer riskmedvetet när det gäller kundkännedom talar för att överträdelsen har sin grund i det tidigare arbetssättet, och inte avser enskilda misstag från bolagets sida. Spelinspektionen bedömer sammantaget att överträdelsen gällande skärpta kundkännedomsåtgärder är systematisk.

Sammanfattningsvis anser Spelinspektionen alltså att samtliga överträdelser är allvarliga. Överträdelsen avseende skärpta kundkännedomsåtgärder är

dessutom systematisk. Det finns därmed grund för Spelinspektionen att ingripa mot Videoslots genom återkallelse eller varning.

Varning är ett tillräckligt ingripande

Vid valet av ingripande ska Spelinspektionen bland annat ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den har pågått och graden av ansvar. I förmildrande riktning ska beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Spelinspektionens utredning och om verksamhetsutövaren snabbt har upphört med överträdelsen sedan den påtalats av Spelinspektionen. Varning bör användas om rättelse har skett eller om det, vid en framåtsyftande bedömning, finns anledning att anta att Videoslots kommer att bedriva verksamheten på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen (prop. 2016/17:173 s. 579).

Spelinspektionen konstaterar att Videoslots har gjort sig skyldigt till flera överträdelser, som dessutom bör anses som allvarliga var för sig, och att överträdelserna har pågått under lång tid. Vidare ligger de konstaterade bristerna inom Videoslots kontroll.

Videoslots har samarbetat med Spelinspektionen i ärendet och kommit in med de uppgifter som myndigheten har begärt. Samarbetet kan dock inte anses ha varit aktivt på ett annat sätt än vad man vanligen måste kunna förvänta sig av ett företag som valt att driva licenspliktig verksamhet under tillsyn. Videoslots har inte heller självmant fört fram viktig information som Spelinspektionen inte redan förfogat över (prop. 2016/17:173 s. 555). Videoslots har därmed samarbetat med Spelinspektionen, men kan inte anses i väsentlig utsträckning ha underlättat myndighetens utredning.

Det förhållandet att Videoslots anser att tillräckliga kundkännedomåtgärder har vidtagits avseende de granskade kunderna, och inte inser de allvarliga brister som Spelinspektionen identifierat, innebär en risk för att Videoslots inte heller framöver kommer att följa regelverket. Videoslots har dock redogjort för ett antal förbättringsåtgärder som bolaget har vidtagit. Avdelningen som ansvarar för arbetet mot penningtvätt har utökats samt ledning och medarbetare har bytts ut. Videoslots har investerat i automatiska och manuella system för

riskbedömning och övervakning för att snabbare reagera på kundrisker. Rutiner och arbetsprocesser gällande manuella granskningar av konton har genomgått förbättringar. Videoslots iakttar större försiktighet vad gäller kundrisker, vilket innebär att antal kunder som klassificeras som högriskkunder har ökat. Videoslots begär numera in mer omfattande dokumentation från högriskkunder och en större andel högriskkunder som inte skickar in ytterligare ekonomisk dokumentation när så har begärts får sina konton stängda.

När det gäller förbättringsåtgärderna noterar Spelinspektionen att Videoslots i flera fall inte har angett specifikt när i tid dessa har påbörjats eller slutförts. Spelinspektionen anser dock att åtgärderna ger Videoslots bättre förutsättningar att uppfylla penningtvättsregelverket framöver, förutsatt att dessa efterlevs i praktiken. Spelinspektionen saknar i dagsläget skäl att anta annat än att bolaget faktiskt avser att fortsätta implementeringen av de aktuella förbättringsåtgärderna. Sammantaget bedömer Spelinspektionen att varning får anses som ett tillräckligt ingripande.

Videoslots ska betala en sanktionsavgift om 9 000 000 kronor

Spelinspektionen anser att varningen ska förenas med en sanktionsavgift. Mot bakgrund av att det är svårt att uppskatta hur stor vinst Videoslots har gjort till följd av överträdelsen får sanktionsbeloppet högst uppgå till en miljon euro (7 kap. 14 § penningtvättslagen). Enligt Riksbankens växelkurs för euro den 26 oktober 2023 motsvarar en miljon euro cirka 11 800 000 kronor.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek tar Spelinspektionen hänsyn till samma omständigheter som vid valet av ingripande. Därutöver beaktas verksamhetsutövarens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis årsomsättning (prop. 2016/17:173 s. 556). Under räkenskapsåret 2020 uppgick Videoslots nettoomsättning (spelarinsatser med avdrag för vinster) till cirka 401 000 000 kronor. Spelinspektionen har ovan konstaterat att bristerna är både allvarliga och systematiska. Mot bakgrund av överträdelsernas art och bolagets finansiella ställning ska sanktionsavgiften bestämmas till 9 000 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Spelinspektionens styrelse Madelaine Tunudd, ordförande, Camilla Rosenberg, generaldirektör, Håkan Wall, Andreas Prochazka, Fredrik Holmberg och Doris Högne Rydheim. Vid den slutliga handläggningen medverkade också chefsjuristen Johan Röhr, avdelningschefen Patrik Gustavsson, enhetschefen Robert Larsson, juristen Maja Lindqvist och utredaren Herman Lindholm, föredragande.

Camilla Rosenberg

Herman Lindholm